

25ste vergadering

Dinsdag 17 november 1998

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 144 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Augusteijn-Esser, Bakker, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, De Boer, Bolkestein, Van Bommel, Bos, Brood, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Van Dijke, Dijkma, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Van Dok-van Weele, Duijkers, Duivesteijn, Eisses-Timmerman, Essers, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Halsema, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hillen, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, De Hoop Scheffer, Kalsbeek-Jasperse, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, Th.A.M. Meijer, Melkert, Middel, Van Middelkoop, Nicolai, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Van 't Riet, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Smits, Spoelman, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Vliet, Voorhoeve, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem,

Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders, De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heren Peper, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Korthals, minister van Justitie, Hermans, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Zalm, minister van Financiën, mevrouw Netelenbos, minister van Verkeer en Waterstaat, de heer K.G. de Vries, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Borst-Eilers, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw Herfkens, minister voor Ontwikkelingssamenwerking, de heren G.M. de Vries, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Cohen, staatssecretaris van Justitie, mevrouw Adelmund, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de heer Van der Ploeg, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, mevrouw J.M. de Vries, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, en mevrouw Vliegert, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Timmermans, wegens verblijf buitenslands;

Stroeken, wegens bezigheden elders.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ingekomen is een brief van de heer De Milliano,

gedateerd Heemstede 17 november 1998, met de volgende inhoud:

“Geachte voorzitter,

Bij deze brief bevestig ik mijn mondelinge mededeling aan u dat ik mijn lidmaatschap van de Tweede Kamer opzeg en daarbij mijn zetel ter beschikking stel. Dit besluit volgt op mijn eerdere besluit van dinsdag jl. om de CDA-fractie te verlaten op grond van een onoverbrugbaar principiële meningsverschil met de CDA-fractie aangaande het asielbeleid. Op dat moment kondigde ik ook aan dat ik mij wilde beraden over drie opties die na mijn vertrek uit de fractie overbleven: alleen verder gaan in een eenmansfractie, mij aansluiten bij een andere politieke beweging of de Kamer verlaten.

De mogelijkheid om in mijn eentje verder te gaan, bleek al snel nauwelijks een serieuze optie te zijn. Immers, als eenling in de Kamer mis je de nodige slagvaardigheid om politiek effectief te kunnen opereren.

Over de tweede optie werd vervolgens in de media uitvoerig gespeculeerd. Los van al deze speculaties heb ik voor mijzelf toen vast willen stellen, hoe geloofwaardig ik als politicus nog zou zijn als ik een overstap zou maken naar een andere partij. Die geloofwaardigheid was voor mij een kernpunt dat ook bij mijn beslissing om uit de CDA-fractie te treden een belangrijke rol had gespeeld. Daarnaast heb ik in mijn overweging betrokken de steun die ik van de kiezers heb mogen ondervinden, zelfs nadat ik besloten had de CDA-fractie te verlaten. Ondanks die forse steun en de vele adhesiebetuigingen ben ik tot de conclusie gekomen dat een overstap naar een andere partij mijn

Voorzitter

geloofwaardigheid als politicus zou schaden. Ik heb het mandaat van de kiezers gekregen op basis van een verkiezingsprogramma. Het zou ongeloofwaardig zijn tegenover dezelfde kiezers als ik dat mandaat nu plotseling zou gebruiken om een ander verkiezingsprogramma te omarmen. Het gebrek aan geloofwaardigheid zou ten koste gaan van mijn functioneren in de Kamer. Rest mij de optie de Kamer te verlaten.

Mijn vertrek is helaas vroegtijdig. Gaarne had ik als lid van de Tweede Kamer de volledige termijn van vier jaar ingevuld om in die hoedanigheid verantwoordelijkheid te nemen voor maatschappelijk relevante thema's die mij dierbaar zijn. In de voorbije zes maanden heb ik veel waardering gekregen voor u en vele andere collega's in de Kamer die in het dagelijkse politieke handwerk met bezieling vorm geven aan hun politieke idealen.

Ten slotte: wilt u mijn hartelijke dank overbrengen aan de collega's in de Kamer en speciaal aan hen die mij de afgelopen dagen zowel moreel als met advies hebben gesteund.

Met vriendelijke groet,

(w.g. Jacques de Milliano)"

Van deze brief is mededeling gedaan aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de voorzitter van het Centraal stembureau.

Ik stel voor, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Marijnissen aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, over **het toenemend aantal bedrijven dat**

overgaat tot grote reorganisaties waarbij veel werkgelegenheid verloren gaat.

□

De heer **Marijnissen** (SP): Voorzitter! Het mag zo zijn dat de Paarse partijen nogal eens pochen op de successen van het Nederlandse poldermodel, de SP-fractie heeft hier al vaker gesteld dat de polder aardig aan het onderlopen is. Het gaat goed met de mensen op de terpen, maar al die anderen krijgen steeds meer natte voeten. De vraag die ik nu centraal wil stellen, is: wat doet de dijkgraaf? Oud-minister van Sociale Zaken Boersma zei het gisteren in een uitzending over het kabinet-Den Uyl buitengewoon treffend, namelijk: Ik ben zelf een jongen uit de polder en volgens mij is er in de polder een zeer weids uitzicht, maar ik moet vaststellen dat er op dit moment in Nederland honderdduizenden zijn zonder uitzicht.

Het is zelfs erger, voorzitter. Duizenden mensen dreigen binnen afzienbare tijd kopje-onder te gaan. Ondanks alle loonmatiging, verhoogde werkdruk, flexibilisering, employability en wat al niet meer, dreigen duizenden mensen ontslagen te worden nu er weer een nieuwe saneringsgolf lijkt aan te komen. Vandaag bereikte ons het bericht dat Akzo Nobel Chemie 200 banen gaat schrappen, en eerder vernamen wij al dat Philips één op de drie bedrijven gaat afstoten, waarbij het zou gaan om ongeveer 3300 mensen. Shell heeft aangekondigd 200 mensen te willen lozen, Baan 1200 mensen wereldwijd en KPN – last but not least – 4000 plus nog eens alle mogelijke ontslagen bij toeleveringsbedrijven. Onder het motto "Let's make things better" – maar dan vooral voor de aandeelhouders – en "dit ontslag is mede mogelijk gemaakt door KPN Telecom" lijkt een nieuwe asociale trend te worden gezet. Miljarden winst maken en toch mensen op de keien zetten, lozen naar de WW en de bijstand en ten laste brengen van de gemeenschap. Laten wij niet vergeten dat de situatie van vandaag 100% verschilt met de situatie van begin jaren tachtig. Toen hadden wij te maken met reorganisaties als gevolg van verliezen bij bedrijven. Nu stellen wij vast dat er miljarden winsten worden gemaakt, maar dat er toch mensen worden ontslagen. Philips maakt het

wel heel erg bont, zo bont dat de oud-topman van dat bedrijf, de heer Dekker, zei dat Philips tegenwoordig weinig lijkt op te hebben met de mensen die er werken.

Mevrouw de voorzitter! Ik wil de volgende vragen stellen aan minister De Vries. Waarom is het zo stil geweest van de kant van het kabinet over al deze ontslagen en aanslagen op de werkgelegenheid? Is de minister het met mij eens dat er een nieuwe trend dreigt te ontstaan? Heeft de minister enig idee wat de rol van de overheid in dit tijdsgezicht ten aanzien van de werkgelegenheid zou moeten zijn? Vindt de minister het maatschappelijk aanvaardbaar dat bedrijven miljarden winsten maken en desalniettemin mensen massaal op de keien zetten en ten laste brengen van de gemeenschap? Wat is hij van plan te doen als grootaandeelhouder van KPN tegen de plannen van de directie onder leiding van Dik, die misschien zelf eerst eens moet afslanken? Ten slotte wil ik de minister vragen of hij bereid is gebruik te maken van zijn aanwijzingsbevoegdheid en de directeur regionaal bureau arbeidsvoorziening op te dragen niet in te stemmen met gedwongen ontslagen bij bedrijven die een bepaalde winstmarge hebben, afgezet tegen de omzet.

□

Minister **De Vries**: Mevrouw de voorzitter! Op het deel van het betoog van de heer Marijnissen waarin geen vragen werden gesteld, zal ik niet ingaan. Ik begin met zijn vraag waarom de minister zo stil is geweest over al deze zaken. Daarmee doelt hij waarschijnlijk op recente berichten dat met name bij Philips en KPN reorganisaties worden overwogen die belangrijke consequenties zullen hebben. Daar zijn verschillende redenen voor.

In de eerste plaats heeft de minister geen enkele mogelijkheid om zich met deze individuele aangelegenheden te bemoeien. Het Buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen bepaalt dat de directeur van het regionaal bureau arbeidsvoorziening de centrale figuur is die dient om te gaan met voornemens tot ontslag. Overigens is het ook nog wat vroeg om enige bemoeienis te verwachten. Philips heeft weliswaar een aankondiging gedaan in de pers,